Tuomas Ojanen
9.6.2026

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

HE 70/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaiksi ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

1. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi alueidenkäyttölaki sekä muutettavaksi 36 lakia. Voimassa olevaa alueidenkäyttölakia muutettaisiin kumoamalla siitä kaavoitusta ja muuta alueidenkäyttöä koskevat luvut. Samalla alueidenkäyttölain nimike muutettaisiin laiksi kaavojen toteuttamisesta.
2. Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa on tarkasteltu ehdotettua sääntelyä perustuslain yhdenvertaisuutta (PL 6 §), vastuuta ympäristöstä (PL 20 §), oikeusturvaa (PL 21 §), osallistumisoikeuksia (PL 14 §) ja omaisuuden suojaa (PL 15 §) koskevien säännösten, samoin kuin kunnallista itsehallintoa koskevan perustuslain 121 §:n ja julkisen hallintotehtävän siirtoa koskevan perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Osana ehdotettua uudistusta myös voimassa olevan lain säännökset on arvioitu kokonaisuudessaan perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta, koska Suomen perustuslaki tuli voimaan 1.3.2000, kaksi kuukautta myöhemmin kuin maankäyttö- ja rakennuslaki.
3. Hallituksen mielestä ehdotettu sääntely voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi esityksestä lausunnon erityisesti 1. lakiehdotukseen sisältyvistä ehdotetuista asemakaavojen valitusoikeuden rajauksista sekä maanomistajan laatimaa ranta-asemakaavaehdotusta ja asemakaavan ja yleiskaavan laatimista yhteistyössä maanomistajan kanssa koskevista ehdotuksista. Perustuslakivaliokunnan lausunto olisi esityksen mukaan tarpeellinen nimenomaan sen arvioinnissa, mitkä kaavan laatimisen vaiheet katsotaan julkiseksi hallintotehtäväksi.

Yleisiä huomioita hallituksen esityksen säätämisjärjestysjaksosta

4. Esitys on jatkoa alun perin jo keväällä 2018 käynnistyneelle maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistukselle. Kokonaisuudistus kuitenkin sittemmin keskeytyi, ja eteni vain rakentamisen osalta.
5. Eduskunta hyväksyi 1.3.2023 uuden rakentamislain, joka tuli voimaan 1.1.2025. Rakentamislaki säädettiin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 64/2022 vp).
6. Rakentamislain säätämisen yhteydessä maankäyttö- ja rakennuslain nimi muuttui alueidenkäyttölaiksi, mutta lakiin ei tehty tässä yhteydessä digitalisaatiota koskevia muutoksia lukuun ottamatta sisällöllisiä muutoksia.

7. Näin ollen voimassa olevan alueidenkäyttölain sääntely palautuu monelta osin vuoden 2000 maankäyttö- ja rakentamislakiin, joka tuli voimaan jo 1.1.2000 alkaen, siis 2 kuukautta ennen perustuslain voimaantuloa 1.3.2000.
8. Vuoden 2000 maankäyttö- ja rakennuslaki säädettiin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 38/1998 vp). Vaikka perustuslakivaliokunta arvioi tuolloin ehdotettua sääntelyä silloisen hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen kannalta, on kuitenkin huomattava, että perustuslakivaliokunta saattoi jo tuolloin arvioida ehdotettua maankäyttö- ja rakentamislakia vuoden 1995 perusoikeusuudistuksen mukaisen perusoikeusjärjestelmän, ml. hallitusmuodon 14 a §:n ns. ympäristöperusoikeussäännöksen (nykyinen PL 20 §) ja 12 §:n (nykyinen PL 15 §) omaisuudensuojasäännöksen välisen suhteen kannalta. Lisäksi tietyt maankäyttö- ja rakennuslain muutokset nykyisen perustuslain aikana on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 53/2002 vp, PeVL 33/2006 vp, PeVL 33/2008 vp, PeVL 11/2014 vp). Lisäksi perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä esimerkiksi perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeuden ja perustuslain 15 §:n omaisuudensuojasäännöksen keskinäissuhteesta on kertynyt muutoinkin verraten paljon 2010- ja 2020 -luvuilla.
9. Tätä taustaa vasten esityksessä nyt ehdotetun sääntelyn valtiosääntöoikeudellinen arviointitilanne ei ole perustuslain suhteen sillä tavoin uusi kuin hallituksen esityksessä annetaan ymmärtää.
10. Esitys on myös kritiikille huomattavan altis sikäli kuin siinä on otettu huomioon lähinnä perustuslakivaliokunnan sellaista lausuntokäytäntöä, joka on 2010-lukua edeltävältä ajalta. Varsinkin 2010- ja 2020-lukujen aikainen perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö esimerkiksi perustuslain 20 §:n ns. ympäristöperusoikeudesta ja perustuslain 15 §:n omaisuudensuojasta loistaa lähinnä poissaolollaan.
11. Erityisesti esityksen tarkastelu perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeussäännöksestä on eräänlainen aikamatka menneisyyteen, kauas 1990-luvulle ja 2000-luvun taitteeseen, jolloin ympäristöperusoikeus oli vasta tullut voimaan osana vuoden 1995 perusoikeusuudistusta. Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa ei millään tavoin missään tuoda esiin varsinkaan sitä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä 2010-luvun loppupuolelta ja 2020-luvulta, jossa on pyritty ihmisen ja ympäristön välistä tasapainoa edistäviin lainsäädäntöratkaisuihin (esim. PeVL 26/2020 vp, s. 2, PeVL 55/2018 vp, s. 3, PeVL 10/2014 vp); jossa omaisuuden käyttörajoituksia koskevassa hyväksyttävyys- ja oikeasuhtaisuusarvioinnissa on annettu erityistä painoa perustuslain 20 §:ään kiinnittyville perusteille (esim. PeVL 55/2018 vp, s. 4, PeVL 10/2014 vp); ja jossa omaisuudensuojan ja ympäristöperusoikeuden tasapainottamistarpeen riittämätön huomioon ottaminen on voinut muodostua jopa säätämisjärjestykseen vaikuttavaksi seikaksi (ks. PeVL 26/2020 vp, s. 2, PeVL 69/2018 vp, s. 5, ks. myös PeVL 64/2022 vp, kappale 8).
12. Kaiken kaikkiaan on pidettävä valitettavana, että tällaisen hyvin laajasti ihmisten jokapäiväiseen elämään, samoin kuin yritys- ja elinkeinoelämään, vaikuttavan sekä usean perusoikeuden kannalta hyvin merkityksellisen lakihankkeen säätämisjärjestysperustelut rakentuvat suurelta osin ja

varsinkin perustuslain 20 §:n osalta perustuslakivaliokunnan vanhan, 1990-luvun lopun ja 2000-luvun aikaisen lausuntokäytännön varaan.

13. Sen ohella, että esityksen säätämisjärjestysperustelut ovat puutteelliset perustuslakivaliokunnan uudemman lausuntokäytännön huomioimisen suhteen, esityksen säätämisjärjestysperustelujen toisena ongelmallisena piirteenä on, että niissä etupäässä kuvaillaan verraten pääpiirteittäisesti ehdotettavan sääntelyn kannalta merkityksellisiä perustuslain säännöksiä ja niihin liittyvää perustuslakivaliokunnan vanhaa, etupäässä 1990- ja 2000-luvuilta olevaa lausuntokäytäntöä ilman, että esityksessä varsinaisesti eritellysti ja sisällöllisesti arvioitaisiin ehdotetun sääntelyn suhdetta perustuslakiin.
14. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa olisi syytä vakavasti huomauttaa edellä esitetyistä säätämisjärjestysjakson puutteista.
15. Edellä mainituista säätämisjärjestysperustelujen puutteista huolimatta voidaan sinänsä yhtyä monelta osin esityksen säätämisjärjestysjaksossa esitettyihin johtopäätelmiin ehdotetun sääntelyn suhteesta perustuslain perusoikeussäännöksiin.
16. Lisäksi on syytä yhtyä esityksen säätämisjärjestysjakson lopussa olevaan toteamukseen siitä, että varsinkin 1. lakiehdotukseen sisältyvät ehdotukset asemakaavojen valitusoikeuden rajauksista sekä asemakaavan ja yleiskaavan laatimisesta yhteistyössä maanomistajan kanssa tuovat esiin sisällöltään uusia perustuslakikysymyksiä. Silti on painotettava myös näiden uusien kysymysten suhteen valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin lähtökohtana sitä, että niitä koskeva perustuslakiarviointi ei voi perustua yksinomaan uusien tulkintojen varaan. Sitä vastoin niihinkin liittyvät perustuslakitulkinnat ja sen perusteet on pyrittävä kiinnittämään voimassa olevaan oikeuteen ja olemassa oleviin oikeudellisiin käytäntöihin (ks. myös esim. PeVL 26/2017 vp).

Maanomistajan laatima ranta-asemakaavaehdotus sekä asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä maanomistajan kanssa

Arvioinnin lähtökohtia

17. 1. lakiehdotuksen 75 §:ssä säädettäisiin maanomistajan oikeudesta loma-asutuksen järjestämistä koskevan ranta-asemakaavaehdotuksen laatimiseen, kun taas 91 §:n mukaan kunta voisi maanomistajan pyynnöstä päättää asemakaavan ja yleiskaavan laatimisesta yhteistyössä maanomistajan kanssa.
18. Esityksen säätämisjärjestysperustelujen mukaan 1. lakiehdotuksen 75 ja 91 §:n säännökset ovat merkityksellisiä perustuslain 124 §:n kannalta. Esityksen mukaan perustuslakivaliokunnan lausunto olisi tarpeellinen nimenomaan sen arvioinnissa, mitkä kaavan laatimisen vaiheet katsotaan julkiseksi hallintotehtäväksi. Esityksen mukaan perustuslakivaliokunnan aiemmalla lausuntokäytännöllä perustuslain 124 §:stä ”on vain rajallisesti apua arvioitaessa ehdotettuja 75 §:ää ja 91 §:ää PL 124 §:n kannalta.”
19. 1. lakiehdotuksen 75 ja 91 §:n arvioinnin lähtökohtina perustuslain 124 §:n kannalta on ensinnäkin syytä huomauttaa siitä, etteivät lähtökohtana oikeudelliselle arviolle jonkin toiminnan kuulumisesta julkisen

hallintotehtävän käsitteen piiriin voi olla ne seuraukset, joita käsitteen piiriin kuulumisesta johtuu. Valiokunta on aikaisemmin todennut myös, ettei mahdollisesti lakiin perustumattomalle, olemassa olevalle hallintokäytännölle tule antaa normatiivista merkitystä arvioitaessa lakiehdotuksen perustuslainmukaisuutta (PeVL 5/2021 vp, kappale 15 ja PeVL 16/2018 vp, s. 3).

20. Julkisella hallintotehtävällä viitataan perustuslaissa verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Lainsäädäntö- tai tuomiovallan käyttöä sen sijaan ei voida pitää säännöksessä tarkoitettuna hallintotehtävänä. Perustuslain 124 §:n säännös kattaa sekä viranomaisille nykyisin kuuluvien tehtävien siirtämisen että hallintoon luettavien uusien tehtävien antamisen muille kuin viranomaisille (HE 1/1998 vp, s. 179/I, ks. katsauksesta valiokunnan siihenastiseen lausuntokäytäntöön perustuslain 124 §:stä PeVL 26/2017 vp).

> Perustuslakivaliokunta on pitänyt esimerkiksi kokonaisuutena tarkastellen meripelastustoimea (PeVL 24/2001 vp, s. 4/I) ja operatiivisten jätehuoltotehtävien muodostamaa kokonaisuutta (PeVL 58/2010 vp, s. 4/II) julkisina hallintotehtävinä. Valtion vientitakuiden myöntäminen on vahvoista yksityisoikeudellisista piirteistään huolimatta julkinen hallintotehtävä (PeVL 2/2001 vp, s. 2/I). Oikeusapu- ja edunvalvontatehtävissä on perustuslakivaliokunnan mielestä niiden järjestämistapa huomioiden kyse julkisen hallintotehtävän piirteitä omaavasta tehtäväkokonaisuudesta, vaikka niissä painottuvat myös yksityiseen etuun ja elinkeinotoimintaan liittyvät näkökohdat. Valiokunta on tällöin antanut merkitystä sille, että kyse on viranomaisen järjestämisvastuulla olevasta lakisääteisestä palvelutehtävästä, jonka toteuttamista voitiin valiokunnan mielestä luonnehtia myös tosiasialliseksi hallintotoiminnaksi (PeVL 16/2016 vp, s. 2). Myös viranomaista avustavia tehtäviä on pidetty julkisina hallintotehtävinä (ks. esim. PeVL 55/2010 vp, s. 2/I). Julkisesta hallintotehtävästä ei ole ollut kyse sellaisessa puolueettomassa, tekniseen asiantuntemukseen perustuvassa testauksessa ja sertifioinnissa, joka ei vaikuttanut viranomaisen toimivaltaan päättää laitteiden ja rakenteiden määräaikaistarkastuksissa käytettävistä menetelmistä ja henkilöistä (PeVL 4/2012 vp, s. 2/II), eikä varmennetoiminnassa, jonka luonne oli tosiasiassa etääntynyt julkiseen hallintotehtävään liitettävistä ominaispiirteistä (PeVL 16/2009 vp, s. 2—3).

Arvio

21. Lakiehdotuksen 75 ja 91 § on käsitelty esityksen säätämisjärjestysperusteluissa ”könttänä” perustuslain 124 §:n kannalta, vaikka ne eivät kuitenkaan ole samassa asemassa perustuslain 124 §:n mukaisen arvioinnin kannalta.
22. Ehdotettu 75 §:n sääntely maanomistajan oikeudesta ranta-asemakaavaehdotuksen laatimiseen ei ensinnäkään tuo mitään olennaista muutosta voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna. Jo voimassa olevan lainsäädännön puitteissa ranta-asemakaavan on yleensä laatinut alueen maanomistaja itse, kun taas kunnan roolissa on ollut lähinnä päätöksenteko kaavan hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Maanomistajan intressi ranta-asemakaavan laatimiseen omistamallaan ranta-alueella on taas useimmiten juontunut siitä, että ranta-asemakaavan laatimisen myötä maanomistajalle on

voitu osoittaa ranta-alueelle useampia rakennuspaikkoja kuin mihin haja-asutusalueen poikkeusluvilla olisi yleensä mahdollista. Kysymys on myös yleensä ollut pääasiassa loma-asutuksen osoittamisesta ranta-asemakaavassa, mitä nyt ehdotettavalla 75 §:llä entisestään korostettaisiin jo otsikostaan alkaen.

23. Sitä vastoin lakiehdotuksen 91 § siitä, että kunta voisi maanomistajan pyynnöstä päättää antaa asemakaavaa tai 40, 67, 70 tai 73 §:ssä tarkoitettua yleiskaavaa koskevan ehdotuksen maanomistajan laadittavaksi tämän omistamalle alueelle, on olennaisesti uudenlainen säännösehdotus, jolle ei ole vastinetta vuoden 2000 maankäyttö- ja rakennuslaissa (jonka nimike siis muuttui hiljattain alueidenkäyttölaiksi ilman merkittäviä sisältömuutoksia).
24. Edelleen lakiehdotuksen 75 ja 91 §:ien välillä on se valtiosääntöisesti merkittävä ero, että ranta-asemakaava yleensä laaditaan sellaiselle alueelle, jolla ei esiinny sillä tavoin erisuuntaisia ja toisiinsa nähden jännitteisiä maankäyttöintressejä, eikä sitä myöden niiden yhteensovittamistarpeita, kuin sellaisilla alueilla, joille laaditaan yleiskaava ja asemakaava, ja joilla tyypillisesti korostuvat toisiinsa nähden hyvinkin erisuuntaiset ja toistensa kanssa kilpailevat maankäyttötarpeet.
25. Merkittävää edelleen on, että lakiehdotuksen 91 §:ssä on kysymys kaavoista, jotka ohjaisivat suoraan ja laaja-alaisesti rakentamista vakituista asutusta myöden kyseisillä alueilla, ja joita voitaisiin käyttää suoraan rakentamisluvan perusteena. Tässä yhteydessä on huomautettava myös siitä, että esityksessä ehdotettava sääntely ylipäätään vahvistaisi yleiskaavan ja asemakaavan merkitystä alueidenkäyttöä ohjaavien kaavojen joukossa, mikä on osaltaan huomionarvoista lakiehdotuksen 91 §:n arvioinnissa perustuslain 124 §:n kannalta.
26. Kunnilla on perinteisesti ollut ns. kaavoitusmonopoli, so. niillä on ollut yksinoikeus päättää alueensa alueiden käytöstä ja kaavoituksesta. On myös selvää perustuslakivaliokunnan aiemman maankäyttö- ja rakentamislakia koskevan lausuntokäytännön, samoin kuin käsillä olevan esityksen säätämisjärjestysperustelujen valossa, että kaavoitukseen liittyvä sääntely on merkityksellistä perusoikeusjärjestelmän ja tällöin etenkin yhdenvertaisuutta, omaisuudensuojaa ja ympäristöä turvaavien perustuslain 6, 15 ja 20 §:n kannalta. Kaavoituksella on ylipäätään huomattavia yksilöiden ja muiden yksityisten oikeutta ja etua koskevia vaikutuksia, ja tämä koskee etenkin ehdotettuja yleis- ja asemakaavoja. Edelleen on selvää, että tilanteessa, jossa kunta itse valmistelisi, suunnittelisi ja hyväksyisi nyt ehdotettavan sääntelyn mukaisen yleiskaavan ja/tai asemakaavan, näiden kaavojen valmisteluun, suunnitteluun ja muihin niitä koskeviin toimenpiteisiin sisältyy valmistelusta hyväksymiseen asti huomattavassa määrin perustuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua julkisen vallan käyttöä.
27. Edellä esitetyillä perusteilla, ja ottaen huomioon myös lakiehdotuksen 75 §:n säännöskohtaiset perustelut sekä perustuslakivaliokunnan aiemman lausuntokäytännön perustuslain 124 §:stä, maanomistajan laatimaan ranta-asemakaavaehdotukseen ei nähdäkseni sisälly sellaisia tehtäviä tai tehtäväkokonaisuuksia, joita olisi arvioitava julkisena hallintotehtävänä perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

28. Sitä vastoin lakiehdotuksen 91 §:ssä tarkoitettujen (ks. myös 40, 67, 70 ja 73 §:t säännöskohtaisine perusteluineen) asemakaavojen ja yleiskaavojen laatimiseeen yhteistyössä maanomistajan kanssa 91 §:ssä tarkemmin säädetyin tavoin sisältyy sellaisia ao. kaavojen valmisteluun ja suunnitteluun liittyviä tehtäviä ja tehtäväkokonaisuuksia, joita on laajasti ymmärrettynä pidettävä julkisina hallintotehtävinä perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla, kun otetaan huomioon kyseessä olevien kaavojen oikeusvaikutukset sekä perustuslain 124 §:ää koskeva perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö.
29. Lakiehdotuksen 91 §:n mukaisiin tehtäviin ei kuitenkaan sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä, eikä edes julkisen vallan käyttöä, koska lakiehdotuksen 91 §:n mukaan yhtä hyvin kyseessä olevan kaavaehdotuksen antaminen maanomistajan laadittavaksi kuin kaavan hyväksyminen säilyisi kunnan päätösvallassa. Kunnalla olisi myös edelleen ohjausvaltaa suhteessa kaavan laatimiseen maanomistajan toimesta. Kyse ei siten olisi niinkään maanomistajan itsenäisellä toimivaltuudella julkista valtaa käyttäen hoidettavasta julkisesta hallintotehtävästä. Pikemminkin lakiehdotuksen 91 §:ssä on kysymys viranomaista, so. kuntaa, ”avustavan” julkisen hallintotehtävän piirteistä.
30. Perustuslain 124 §:n mukaan julkisia hallintotehtäviä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Esityksessä on katsottu, ettei 91 §:n mukaisessa kunnan mahdollisuudessa antaa kaavaehdotus maanomistajan laadittavaksi ole kyse julkisen hallintotehtävän siirtämisestä muulle kuin viranomaiselle. Näin ollen esityksessä ei ole myöskään sen enemmälti tarkasteltu ehdotetun sääntelyn suhdetta perustuslain 124 §:n mukaisiin vaatimusten täyttymiseen, puhumattakaan siitä, että esityksessä ehdotetussa sääntelyssä olisi yritetty turvata säännösperusteisesti perusoikeuksia, oikeusturvaa ja hyvän hallinnon vaatimuksia suhteessa lakiehdotuksen 91 §:ään. Näiden vaatimusten täyttämisen varmistaminen perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä määritellyin tavoin (ks. esim. PeVL 5/2021 vp, kappale 23 ja siinä mainittu muu lausuntokäytäntö) tulee kuitenkin tarpeelliseksi, jos perustuslakivaliokunta päätyy katsomaan, että lakiehdotuksen 91 §:ään sisältyy julkisen hallintotehtävän hoitamista perustuslain 124 §:n tarkoittamalla tavalla.

Asemakaavan hyväksymispäätöstä koskevan valitusoikeuden rajaaminen ja rekisteröityjä yhteisöjä koskeva muistutusvelvoite

31. Yleiskaavan alueella laadittavan asemakaavan valitusoikeutta ehdotetaan esityksessä rajattavaksi 1. lakiehdotuksen 114 §:n mukaisesti siten, että valitusoikeus olisi vain niillä, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Tämä merkitsee, että kunnan jäsen menettää näissä tapauksissa kuntalakiin perustuvan kunnan jäsenyyteen perustuvan yleisen valitusoikeutensa. Sääntelyä on arvioitava paitsi oikeusturvasta säätävän perustuslain 21 §:n myös perustuslain 121 §:n 1 momentin mukaisen kunnan asukkaiden itsehallinnon kannalta sekä osallistumis- ja

vaikutusmahdollisuuksista säätävän perustuslain 14 §:n 4 momentin ja 20 §:n kannalta.

32. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että rekisteröityjen yhteisöjen valitusoikeuden edellytykseksi säädettäisiin ehdotusvaiheessa tehty muistutus. Tätä ehdotusta on arvioitava perustuslain 20.2 §:n kannalta ottaen samalla huomioon ns. Århusin yleissopimus, joka turvaa kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia ympäristöasioissa.
33. Perustuslakivaliokunta painotti jo vuoden 2000 maankäyttö- ja rakentamislaki koskevassa lausunnossaan PeVL 38/1998 vp, että perustuslain 20 §:n 2 momentti merkitsee perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisten vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon laajennetaan. Perustuslakivaliokunta myös piti ao. perustuslain säännöksen kannalta ”tärkeänä”, että muutoksenhakuoikeus säilyy silloisen maankäyttö- ja rakennuslakiehdotuksen mukaan ”laajana”. Edelleen valiokunta totesi, ratkaisevaksi muodostuu, kuinka todellisia yksilön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat käytännössä. Valiokunnan mukaan oli syytä tähdentää sitä, että ”asianomaisten uusien säännösten toimivuutta seurataan ja tarvittaessa ryhdytään lisätoimiin vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi”. (PeVL 38/1998 vp).
34. Näin totesi siis perustuslakivaliokunta jo vuonna 1998. Jo yksin tuon kohta 30 vuoden takaa olevan perustuslakivaliokunnan lausunnon valossa on selvää, että yhtä hyvin ehdotettu asemakaavan hyväksymispäätöstä koskevan valitusoikeuden rajaaminen kuin ehdotus rekisteröityjä yhteisöjä koskevasta muistutusvelvoitteesta ovat ongelmallisia perustuslain 20 §:n 2 momentin, 21 §:n ja perustuslain 22 §:n säännöskokonaisuuden kannalta, varsinkin kun etenkin perustuslain 20 §:n oikeudellinen merkitys on perusoikeusuudistuksen säätämisen aikaan 1990-luvun puolivälissä esitettyjen julistuksenomaisuuteen viittaavien perustelujen jälkeen olennaisesti vahvistunut, säännöksen 2 momentti mukaan lukien.